

Dokument o
Bratrství mezi lidmi
k pokojnému soužití ve světě

Úvod

Víra vede věřícího k tomu, aby viděl v druhých bratra nebo sestru, které podporuje a miluje. Vírou v Boha, tvůrce celého světa, tvorů a všech lidí (kteří jsou si díky jeho milosrdenství rovni), jsou věřící povoláváni vyjadřovat lidské bratrství péčí o stvoření a celý svět a podporovat všechny lidi, zvláště ty nejpotřebnější a nejchudší.

Tato transcendentní hodnota sloužila za výchozí bod pro několik setkání v přátelské a bratrské atmosféře, při nichž jsme sdíleli radosti, strasti a problémy současného světa. Přitom jsme přemýšleli o vědeckém a technickém pokroku, úspěších v medicíně, digitálním věku, médiích a komunikaci. Mluvili jsme o chudobě, válečných konfliktech a utrpení mnohých bratrů a sester v různých částech světa v důsledku závodů ve zbrojení, sociální nespravedlnosti, korupce, nerovnosti, morálního úpadku, terorismu, diskriminace, extremismu a mnoha dalších příčin.

Z těchto bratrských a upřímných diskuzí a ze setkání plných naděje v dobrou budoucnost všech lidí vzešla myšlenka vytvořit tento dokument o *Bratrství mezi lidmi*. Tento upřímně a pečlivě promyšlený text má být společným prohlášením dobré vůle a upřímnosti a pozváním pro všechny lidi, kteří mají v srdci víru v Boha a v *bratrství mezi lidmi*, ke spojení a společné práci na tom, aby se novým generacím stal průvodcem při rozvíjení kultury vzájemné úcty s vědomím veliké Boží milosti, která dělá ze všech lidí bratry a sestry.

DOKUMENT

Ve jménu Boha, který stvořil všechny lidi se stejnými právy, povinnostmi a důstojnostmi a který je povolal, aby žili společně jako bratři a sestry, naplnili zemi a aby šířili hodnoty dobra, lásky a míru.

Ve jménu nevinného lidského života, který Bůh zakázal zabíjet, když pravil, že kdokoli zabije jednoho člověka, jako by zabil celé lidstvo, a kdokoli zachrání jednoho člověka, jako by zachránil celé lidstvo.

Ve jménu chudých, zbídačených, potřebných a vylučovaných, jimž nám Bůh nařídil pomáhat. Je to povinnost všech lidí – zvláště majetných a zámožných.

Ve jménu sirotků, vdov, uprchlíků a vyhnanců ze svých domovů a zemí; všech obětí válek, perzekucí a nespravedlnosti; slabých, žijících ve strachu, válečných zajatců a obětí mučení kdekoliv na světě, bez rozdílu.

Ve jménu národů, které přišly o bezpečí, mír a společné soužití, a tím se stávají oběťmi zkáz, pohrom a válek.

Ve jménu *bratrství mezi lidmi*, které se vztahuje na všechny lidi, sjednocuje je a činí je navzájem rovnými.

Ve jménu tohoto *bratrství* rozervávaného extremismem, politikou rozdělování, systémy usilujícími o neomezené zisky, nenávistnými ideologickými tendencemi, které manipulují jednáním lidí a tím i jejich budoucností.

Ve jménu svobody, kterou Bůh dal všem lidem tím, že je stvořil svobodné a tímto jedinečným darem je vyznamenal.

Ve jménu spravedlnosti a milosrdenství, které jsou základem prosperity a pilířem víry;

Ve jménu všech lidí dobré vůle, kteří jsou ve všech částech světa;

Ve jménu Boha a všeho zde uvedeného Al-Azhar al-Šaríf a muslimové Východu i Západu společně s katolickou církví a katolíky Východu a Západu prohlašují za cestu přijetí kultury dialogu, vzájemnou spolupráci za základní kodex chování a vzájemné poznání za metodu a standard.

My, kteří věříme v Boha, konečné setkání s Ním a Jeho soud, na základě naší náboženské a morální odpovědnosti a prostřednictvím tohoto dokumentu vyzýváme nás samé, dále vůdce světa i architekty mezinárodní politiky a světové ekonomiky, aby usilovně pracovali na šíření kultury tolerance a společného života v míru, aby při nejbližší příležitosti zasáhli proti prolévání nevinné krve a zasadili se o ukončení válek, konfliktů, ničení životního prostředí a morálního a kulturního úpadku, který svět v současnosti prožívá.

Obracíme se na intelektuály, filozofy, náboženské osobnosti, umělce, lidi z médií, muže a ženy z kultury ve všech částech světa, aby znovu objevili hodnoty míru, spravedlnosti, dobra, krásy, lidského bratrství a soužití, aby stvrdili důležitost těchto hodnot jako záchranné kotvy pro všechny a aby je všude prosazovali.

Toto prohlášení vychází z hluboké reflexe naší současné doby, oceňuje její úspěchy, vnímá utrpení, katastrofy a pohromy a dochází k pevnému přesvědčení, že mezi nejdůležitější příčiny krize moderního světa patří znecitlivění lidského svědomí, vzdalování se od náboženských hodnot a převládající individualismus doprovázený materialistickými filozofiemi, které zbožšťují člověka a zavádějí světské a hmotné hodnoty namísto nejvyšších a transcendentálních principů.

Uznáváme pozitivní pokroky naší moderní civilizace v oblasti vědy, techniky, medicíny, průmyslu a sociálního zabezpečení, zejména ve vyspělých zemích. Chceme však zdůraznit, že ať už je tento pokrok jakkoli velký a cenný, jde s ním ruku v ruce morální úpadek, který ovlivňuje dění na mezinárodní scéně a oslabuje duchovní hodnoty a vědomí odpovědnosti. To vše přispívá k obecnému pocitu frustrace, osamělosti a zoufalství, což vede mnohé k pádu buď do víru ateistického a agnostického extremismu, nebo do náboženského integrismu, extrémismu a slepého fundamentalismu, což v důsledku vede k podléhání různým závislostem a individuálnímu i kolektivnímu sebezničení.

Historie ukazuje, že náboženský a národnostní extremismus a nesnášenlivost způsobily ve světě, na Východě i na Západě, něco, co lze nazvat signály jakési „fragmentované třetí světové války“. V různých částech světa a za různých tragických okolností začaly ukazovat svou krutou tvář – v situacích, o nichž ani nevíme, kolik způsobily obětí, vdov a sirotek. Kromě toho jsou další oblasti, ve kterých se schyluje k tomu, že se stanou dějištěm nových konfliktů, napětí a hromadění zbraní a střeliva. To vše se děje v globálním kontextu zmítaném nejistotou, zklamáním, strachem z budoucnosti a ovládaném krátkozrakými ekonomickými zájmy.

Shledáváme také, že hluboké politické krize, nespravedlnost a absence spravedlivého rozdělování přírodních zdrojů – z nichž má prospěch pouze menšina bohatých na úkor většiny národů na zemi – způsobily a stále způsobují obrovské počty nemocných, potřebných a mrtvých. To způsobuje vážné krize, jejichž oběťmi se stávají různé země navzdory svému přírodnímu bohatství a velkému počtu mladých lidí, které tyto země charakterizuje. Tváří v tvář těmto krizím, kvůli kterým chudobou a hladem umírají miliony dětí připomínající živé kostry, vládne na mezinárodní úrovni nepřijatelné mlčení.

V tomto kontextu je jasný význam rodiny jako základu společnosti a lidstva. Rodina je zásadně důležitá pro přivádění dětí na svět, jejich výchovu, vzdělávání a zajištění jejich pevného morálního ukotvení a bezpečí domova. Jedním z

nejnebezpečnějších zel naší doby je útok na instituci rodiny, pohrdání a zpochybňování důležitosti její role.

Jsme přesvědčeni, že je důležité probudit náboženskou vnímavost a oživit ji v srdcích nových generací skrze dobré vzdělávání, přimykání se k morálním hodnotám a řádnému náboženskému učení – a tímto způsobem čelit tendencím k individualismu, sobectví, vyvolávání konfliktů, radikalismu a slepému extremismu ve všech jeho formách a projevech.

První a nejdůležitější cíle náboženství jsou směřovat k víře v Boha, k Jeho ctění a zvaní všech mužů a žen k víře, že náš vesmír závisí na Bohu, který mu vládne, a k víře, že On je Stvořitel, který nás svou božskou moudrostí vytvořil a dal nám dar života, abychom jej chránili. Tento dar nemá nikdo právo brát, ohrožovat ho, nebo s ním svévolně manipulovat. Dar života musí každý chránit od jeho počátku až do přirozené smrti. Odsuzujeme proto vše, co život záměrně ohrožuje, jako jsou genocidy, terorismus, násilné vysídlování, obchod s lidskými orgány, potraty a eutanazie, stejně jako každou politiku, která toto podporuje.

Stejně tak rozhodně prohlašujeme, že náboženství nesmí nikdy podněcovat k válce, nenávistným postojům, nepřátelství a extremismu, ani nesmí vyvolávat násilí nebo krveprolití. Tyto hrůzy jsou důsledkem pokřivení náboženských učení, zneužívání náboženství pro politické cíle a interpretací některých náboženských skupin, které v určitých dějinných epochách zneužívaly vliv náboženského sentimentu na srdce lidí, aby jednali způsobem, který nemá nic společného s pravým náboženstvím, a tak dosáhly svých krátkozrakých světských, politických a ekonomických cílů. Vyzýváme proto všechny, aby přestali instrumentalizovat náboženství k podněcování nenávisti, násilí, extremismu a slepého fanatismu a přestali zneužívat Boží jméno k ospravedlňování zabíjení, vyhánění, terorismu a útlu. Žádáme to na základě naší společné víry v Boha, který nestvořil lidi, aby byli zabíjeni nebo aby proti sobě navzájem bojovali, ani aby byli vystaveni mučení či životu v ponížení. Všemohoucí Bůh nepotřebuje, aby ho někdo bránil, a nechce, aby Jeho jméno bylo zneužíváno k terorizování lidí.

Tento dokument, v souladu s předchozími mezinárodními dokumenty, které potvrzují významnou roli náboženství při posilování míru ve světě, stvrzuje následující:

- Pevné přesvědčení, že pravá náboženská učení nás vybízí, abychom zůstali ukotveni v hodnotách míru, abychom podporovali hodnoty vzájemného poznání, bratrství mezi lidmi a společného soužití. Dále vybízí k návratu

k moudrosti, spravedlnosti a lásce k bližnímu a k probuzení náboženské vnímavosti u mladých lidí s cílem bránit nové generace před nadvládou materialistického myšlení a před nebezpečnou politikou nespoutané chamtivosti a lhostejnosti, založené na právu silnějšího a nikoliv na síle práva.

- Svoboda je právem každého člověka: každý se těší svobodě vyznání, myšlení, projevu a jednání. Pluralismus a rozličnost náboženství, barvy pleti, pohlaví, etnicity a jazyka jsou moudrou Boží vůlí, již byly stvořeny lidské bytosti. Tato božská moudrost je základem, od něhož se odvozuje právo na svobodu vyznání a svobodu být odlišný. Proto odsuzujeme donucování druhých lidí k zastávání určitého náboženství nebo kultury, stejně jako vnucování civilizačního stylu, který nepřijímají.

- Spravedlnost založená na milosrdenství je cestou, kterou je třeba jít k dosažení důstojného života, na nějž má právo každá lidská bytost.

- Dialog, porozumění, šíření kultury tolerance, přijetí druhého a pokojné spoluzítí mohou značně přispět k zmírnění mnoha hospodářských, sociálních, politických a ekologických problémů, které tíží velkou část lidstva.

- Dialog mezi věřícími znamená setkávat se v rozlehlém prostoru společných duchovních, lidských a společenských hodnot a vnášet do něj ty nejvyšší morální ctnosti, k nimž se náboženství hlásí. Znamená také vyhýbat se zbytečným polemikám.

- Ochrana náboženských míst – synagog, kostelů a mešit – je povinností zajišťovanou náboženstvími, lidskými hodnotami, zákony a mezinárodními úmluvami. Každý pokus o útok proti náboženským místům nebo jejich ohrožování atentáty, bombovými útoky nebo demolicemi je odchýlením od učení náboženství a jasným porušením mezinárodního práva.

- Odporný terorismus, který ohrožuje bezpečí lidí na Východě i Západě, Severu i Jihu a šíří paniku, hrůzu a pesimismus, nevychází z náboženství. Přestože teroristé náboženství zneužívají, jedná se o vrstvení pomýlených interpretací náboženských textů a o politické zneužívání hladu, chudoby, nespravedlnosti a přezíravosti. Proto je nezbytné utnout podporu teroristickým hnutím v podobě poskytování peněz, zbraní, strategií a mediálního pokrývání. Na toto vše musí být nahlíženo jako na mezinárodní zločiny, které ohrožují bezpečnost a mír ve světě. Takovýto terorismus ve všech formách a projevech je třeba odsoudit.

– Koncept *občanství* vychází z rovnosti práv a povinností, na jejímž základě se všem dostává spravedlnosti. Proto je zásadní zavést v našich společnostech

koncept *plného občanství* a upustit od užívání diskriminačního termínu *menšiny*, který vyvolává pocity odloučení a méněcennosti, otevírá cestu k nepřátelství a sváru a některé občany připravuje o výdobytky, náboženská a občanská práva, a tak je diskriminuje.

– Vztahy mezi Východem a Západem jsou bezesporu pro obě strany nezbytností, kterou nelze nahradit ani zanedbávat, aby se obě strany mohly vzájemně obohacovat prostřednictvím kulturní výměny a dialogu. Západ by mohl nalézt v kultuře Východu lék na některé své duchovní a náboženské neduhy způsobené nadvládou materialismu. A Východ by mohl v kultuře Západu najít mnoho prvků, které mu mohou pomoci vymanit se ze slabosti, rozpolcenosti, konfliktu a vědeckého, technického a kulturního úpadku. Je důležité věnovat pozornost náboženským, kulturním a historickým odlišnostem, které jsou zásadní složkou utvářející osobitost, kulturu a civilizaci Východu. Rovněž je důležité posilovat základní lidská práva, a tím přispívat k zajištění důstojného života všech lidí na Východě i Západě a přitom se vyvarovat politiky dvojího standardu.

– Nezbytnou nutností je uznávat právo žen na vzdělání, práci a uplatňování jejich politických práv. Dále je třeba pracovat na osvobození žen od historických a společenských tlaků, které jsou v rozporu se zásadami jejich víry a důstojnosti. Rovněž je nezbytné ženy chránit před sexuálním vykořisťováním a před zacházením, které z nich činí zboží, objekt rozkoše či finančního zisku. Proto je třeba učinit přítrž všem nelidským praktikám a zavedeným zvykům snižujícím důstojnost žen. Je třeba vyvinout úsilí ke změně těch zákonů, které ženám brání v plném uplatňování jejich práv.

– Ochrana základních práv dětí vyrůstat v rodinném prostředí, dostávat výživu, vzdělání a podporu jsou povinností rodiny a společnosti. Tyto povinnosti musí být zaručeny a chráněny, aby nebyly opomíjeny či upírány žádnému dítěti kdekoli na světě. Veškeré praktiky porušující důstojnost a práva dětí je třeba odsoudit. Stejně důležité je věnovat pozornost nebezpečím, jimž jsou vystaveny, zejména v digitálním světě, a obchodování s jejich nevinností. Veškeré zneužívání jejich nedospělosti je nutno považovat za zločin.

– Ochrana práv starých, slabých, postižených a utlačovaných je náboženskou a společenskou povinností, která musí být zaručena a chráněna prostřednictvím přísné legislativy a implementace příslušných mezinárodních dohod.

Katolická církev a Al-Azhar proto ve vzájemné spolupráci vyhlašují tento dokument a zavazují se jej předávat státním orgánům, vlivným vůdčím

osobnostem, náboženským osobnostem celého světa, organizacím na místní i mezinárodní úrovni, organizacím občanské společnosti, náboženským institucím a vůdčím myslitelům. Dále se zavazují šířit zásady obsažené v tomto dokumentu na všech místních i mezinárodních úrovních, aby tyto zásady byly vtěleny do politik, rozhodnutí, legislativních textů, vzdělávacích programů a vydávaných materiálů.

Al-Azhar a katolická církev žádají, aby se tento dokument stal předmětem studia a úvah na všech školách, univerzitách a vzdělávacích institucích, a tím přispíval k utváření nových generací, které budou přinášet dobro a mír a všude bránit právo utlačovaných a nejposlednějších.

Závěrem si přejeme, aby:

tento dokument představoval pozvání k usmíření a bratrství mezi všemi věřícími a také mezi věřícími a nevěřícími a mezi všemi lidmi dobré vůle;

byl výzvou každému citlivému svědomí, které odmítá zcestné násilí a slepý extrémismus; výzvou těm, kdo milují hodnoty tolerance a bratrství, jež náboženství prosazují a podporují;

byl svědectvím velkoleposti víry v Boha, která sjednocuje rozdělená srdce a povznáší lidského ducha;

byl symbolem objetí Východu a Západu, Severu a Jihu a mezi všemi, kdo věří, že nás Bůh stvořil, abychom se vzájemně poznali, spolupracovali a žili jako bratři a sestry, kteří se milují.

V to doufáme a o to usilujeme se záměrem dosáhnout míru ve světě, který by mohli v tomto životě prožívat všichni lidé.

V Abú Dhabí dne 4. února 2019

Jeho Svatost

Papež František

Velký imám Al-Azharu

Ahmad At-Tajjib